

AAS „BALTA” JURIDISKO PERSONU VISPĀRĒJĀS CIVILTIESISKĀS ATBILDĪBAS APDROŠINĀŠANAS PAMATA NOTEIKUMI NR. 52.041.

1. NOTEIKUMOS LIETOTIE TERMINI

- 1.1 **Apdrošinātais** – apdrošināšanas līgumā norādītā persona, kurai ir apdrošināmā interese, kuras labā ir noslēgts apdrošināšanas līgums un kuras civiltiesiskā atbildība ir apdrošināta saskaņā ar šī apdrošināšanas līguma noteikumiem.
 - 1.2 **Apdrošinātā darbinieks** – fiziska persona, kas ir nodarbināta pie apdrošinātā uz darba, uzņēmuma, apmācības līguma pamata.
 - 1.3 **Apdrošinātā komercdarbība** – apdrošināšanas līgumā norādītā komercdarbība. Apdrošināšana nav spēkā, ja apdrošinātais veic komercdarbību bez nepieciešamajām licencēm, atļaujām, sertifikātiem u.tml., kuru nepieciešamību nosaka apdrošināšanas teritorijas tiesību akti, vai arī nesaskaņojot savu darbību ar apdrošināšanas teritorijas tiesību aktos noteiktajām kompetentajām iestādēm.
 - 1.4 **Apdrošināšanas periods** – šī apdrošināšanas līguma darbības termiņš.
 - 1.5 **Apdrošināšanas teritorija** – apdrošināšanas līgumā norādītā teritorija, kurā ir spēkā apdrošināšanas līgums un kurā apdrošinātais veic apdrošināto komercdarbību vai atrodas nekustamais īpašums, kuru apdrošinātais pārvalda, apsaimnieko vai lieto. Ja apdrošināšanas polisē nav norādīts citādi, par apdrošināšanas teritoriju tiek uzskatīta Latvijas Republikas teritorija un pretenziju vai zaudējumu piedziņas prasību izskatīšanai tiek piemēroti Latvijas Republikas normatīvie akti. Ja apdrošināšanas polisē norādītā apdrošināšanas teritorija ir ārpus Latvijas Republikas, tad šīs valsts jurisdikcija var tikt piemērota pretenzijas vai zaudējumu piedziņas prasības izskatīšanai. Pretenzijas vai zaudējumu piedziņas prasības izskatīšanai var tikt piemēroti tās valsts normatīvie akti, kas ir norādīta apdrošināšanas polisē kā apdrošināšanas teritorija un kur iestājies apdrošināšanas gadījums.
 - 1.6 **Atlīdzības pieteikums** – apdrošinātā pieteikums apdrošinātajam par saņemto pretenziju vai zaudējumu piedziņas prasību no trešās personas.
 - 1.7 **Atbildības limits vienam apdrošināšanas gadījumam** – maksimālā izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzību kopsumma par vienu apdrošināšanas gadījumu, kas ir norādīta apdrošināšanas polisē.
 - 1.8 **Apakšlimits** - maksimālā izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzību kopsumma visā apdrošināšanas periodā, kas ir norādīta apdrošināšanas polisē un paredzēta noteiktu zaudējumu veidu atlīdzināšanai. Apakšlimits ietilpst apdrošināšanas polisē norādītajā atbildības limitā vienam apdrošināšanas gadījumam, kā arī apdrošināšanas polisē norādītajā kopējā atbildības limitā. Izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzību kopsumma par vienu apdrošināšanas gadījumu noteiktiem zaudējumiem, kam paredzēts apakšlimits, nepārsniedz apdrošināšanas polisē norādīto atbildības limitu vienam apdrošināšanas gadījumam.
 - 1.9 **Īpašums** - trešās personas īpašumā esošā ķermeniskā lieta.
 - 1.10 **Izrietošie finansiālie zaudējumi** - finansiālie zaudējumi, kas ir tieši saistīti un izriet no īpašuma bojājuma vai bojāejas.
 - 1.11 **Kopējais atbildības limits** – maksimālā izmaksājamā visu apdrošināšanas atlīdzību kopsumma, kas ir norādīta apdrošināšanas polisē.
 - 1.12 **Laupīšana** - ar vardarbības piedraudējumu vai ar vardarbību saistīta zādzība.
 - 1.13 **Pagarinātais zaudējumu pieteikšanas periods** - 3 (trīs) gadu periods pēc apdrošināšanas perioda beigām, kura laikā trešā persona ir iesniegusi pretenziju apdrošinātajam un apdrošinātais var iesniegt apdrošinātajam atlīdzības pieteikumu. Ja apdrošināšanas līgums tiek izbeigts pirms termiņa, tad pagarinātais zaudējumu pieteikšanas periods ir 3 (trīs) gadi pēc apdrošināšanas līguma izbeigšanas datuma.
 - 1.14 **Pakalpojums** – apdrošinātā sniegtais pakalpojums trešajai personai apdrošinātās komercdarbības ietvaros, saskaņā ar kuru tiek izgatavota jauna ķermeniska lieta, uzlabota vai pārveidota esoša ķermeniska lieta vai tās īpašības.
 - 1.15 **Pašrisks** – apdrošināšanas polisē norādītā naudas summa vai procentos no apdrošināšanas atlīdzības apmēra izteiktā zaudējumu daļa, ko katrā apdrošināšanas gadījumā atlīdzina pats apdrošinātais un kuru apdrošinātais neatlīdzina.
 - 1.16 **Prece** – kustama ķermeniska lieta, kuru apdrošinātais izgatavo, izplata, pārdod, piegādā apdrošinātās komercdarbības ietvaros.
 - 1.17 **Pretenzija** – trešās personas pirmreizējs rakstisks iesniegums apdrošinātajam par zaudējumu atlīdzināšanu.
 - 1.18 **Retroaktīvais datums** – apdrošināšanas polisē norādītais datums, pēc kura trešajām personām saskaņā ar šī apdrošināšanas līguma noteikumiem tiek atlīdzināti zaudējumi, kas radušies pēc retroaktīvā datuma un pirms šī apdrošināšanas līguma spēkā stāšanās, ja neviena no šī apdrošināšanas līguma pusēm par to rašanos nav zinājusi šī apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdī.
 - 1.19 **Saistītās personas** - personas, kuras saskaņā ar Latvijas Republikas Koncerna likumu ir uzskatāmas par valdošo vai atkarīgo sabiedrību attiecībā pret apdrošinājumaņēmēju, apdrošināto, kā arī:
 - 1) juridiskas personas, kuras pilnībā vai daļēji pieder apdrošinātajam, tās kontrolē vai vada apdrošinātais, apdrošinājumaņēmējs vai apdrošinājumaņēmēja darbinieks, valdes vai padomes loceklis, īpašnieks vai akcionārs (kurš var ietekmēt juridiskas personas vadību);
 - 2) juridiskas personas, kuru direktors, partneris, valdes vai padomes loceklis ir apdrošinātais, apdrošinājumaņēmējs vai apdrošinājumaņēmēja darbinieks, valdes vai padomes loceklis, īpašnieks vai akcionārs (kurš var ietekmēt juridiskas personas vadību);
 - 3) personas, kurām pilnībā vai daļēji pieder apdrošinājumaņēmējs, apdrošinātais vai kuras vada vai uzrauga apdrošinājumaņēmēju, apdrošināto.
 - 1.20 **Trešā persona** – persona, kurai paredzēta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa. Šī apdrošināšanas līguma izpratnē par trešo personu netiek uzskatīti: apdrošinājumaņēmējs, apdrošinātais, apdrošinātā darbinieki, kā arī saistītās personas.
 - 1.21 **Zādzība** - tiša, prettiesiska trešās personas īpašuma nolaupīšana, nelikumīgi iekļūstot trešās personas nekustamajā īpašumā. Nelikumīga iekļūšana ir notikusi, ja persona izmantojusi pielāgotas atslēgas, mūķizerus vai citas palīgierīces slēdzenju vai norobežojumu likvidēšanai, lai nelikumīgi iekļūtu nekustamajā īpašumā – ēkā, telpās vai teritorijā.
- ## 2. APDROŠINĀŠANAS OBJEKTS
- 2.1 Apdrošinātā vispārējā civiltiesiskā atbildība ar šajā apdrošināšanas līgumā noteiktajiem ierobežojumiem un izņēmumiem, apdrošinātajam veicot apdrošināto komercdarbību, kā arī pārvaldot, apsaimniekojot vai lietojot nekustamo īpašumu, kas ir apdrošinātā īpašumā, valdījumā, lietojumā (tajā skaitā nomā) un tiek izmantots apdrošinātajā komercdarbībā.
- ## 3. APDROŠINĀTAIS RISKS
- 3.1 Apdrošinātā darbība vai bezdarbība, kuras rezultātā nodarīti zaudējumi trešajai personai (Latvijas Republikas Civillikuma 1635.panta vai citas valsts, kur ir spēkā apdrošināšanas līgums piemērojamo tiesību aktu izpratnē).

4. ATLĪDZINĀMIE TREŠO PERSONU ZAUDĒJUMI UN APDROŠINĀTĀ IZDEVUMI

4.1 Saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu, trešajai personai tiek atlīdzināti tikai tādi zaudējumi, kas ir saistīti ar:

- 1) trešās personas īpašuma bojājumu vai bojāeju;
- 2) trešās personas ārstēšanu;
- 3) trešās personas pārejošu darbnespēju;
- 4) trešās personas darbspēju zaudējumu;
- 5) trešās personas nāvi;
- 6) tiesas piespriešajiem trešās personas tiesāšanās izdevumiem.

4.2 Zaudējumi, kas radušies īpašuma zuduma rezultātā, ja zudums ir zādzības vai laupīšanas sekas, tiek atlīdzināti tikai pie nosacījuma, ja apdrošināšanas līgumā ir atrunāts, ka tiek atlīdzināti arī zaudējumi, kas radušies īpašuma zuduma rezultātā.

4.3 Saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu apdrošinātājs atlīdzina apdrošinātajam pierādāmus un saprātīgus izdevumus, kas radušies sakarā ar:

- 1) neatliekamo zaudējumu novēršanas un samazināšanas pasākumiem (glābšanas izdevumi);
- 2) notikuma ekspertīzi;
- 3) juridiskiem pakalpojumiem (tiesas un ārpus tiesas);

4.4 4.3.punktā apakšpunktos 1) – 3) minētie izdevumi tiek atlīdzināti arī gadījumā, ja tiesa prasību pret apdrošināto atzīst par nepamatotu.

5. ATBILDĪBAS LIMITI

5.1. Atbildības limiti ir norādīti apdrošināšanas polisē. Pēc katras apdrošināšanas atlīdzības izmaksas, kopējais atbildības limits tiek samazināts par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summu. Sākotnējā kopējā atbildības limita atjaunošanas vai palielināšanas gadījumā, apdrošinātajam ir pienākums samaksāt apdrošinātajam papildus apdrošināšanas prēmiju apdrošinātāja noteiktajā apmērā.

6. VISPĀRĪGIE PRIEKŠNOTEIKUMI APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS IZMAKSĀI

6.1 Apdrošinātājs atlīdzinās trešajai personai apdrošināšanas līgumā noteiktos apdrošinātā nodarītos zaudējumus, ja iestāsies sekojoši priekšnoteikumi apdrošināšanas atlīdzības izmaksai:

- 6.1.1. apdrošinātais risks ir iestājies apdrošināšanas teritorijā;
- 6.1.2. zaudējumi radušies un atklājušies pēc apdrošināšanas līgumā norādītā retroaktīva datuma līdz apdrošināšanas perioda beigām;
- 6.1.3. apdrošinātais ir civiltiesiski atbildīgs par nodarītajiem zaudējumiem saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem;
- 6.1.4. apdrošinātais risks ir iestājies apdrošinātās komercdarbības veikšanas rezultātā vai apdrošinātā īpašumā, valdījumā, lietojumā (tajā skaitā nomā) esošā nekustamā īpašuma, kas tiek izmantots apdrošinātajā komercdarbībā, lietošanas, pārvaldīšanas vai apsaimniekošanas rezultātā;
- 6.1.5. atlīdzības pieteikums apdrošinātajam ir iesniegts apdrošināšanas perioda vai pagarinātā zaudējumu pieteikšanas perioda laikā.

7. IZŅĒMUMI

7.1 Saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu apdrošinātājs neatlīdzina zaudējumus:

- 1) kas radušies vai kas izriet no **kara**, invāzijas, ārvalstu ienaidnieka darbības (ar vai bez kara pieteikšanas), dumpja, revolūcijas, sacelšanās, pilsoņu kara, masu nemieru, militāras vai uzurpētas varas, vai konfiskācijas, nacionalizācijas, atsavināšanas, vai īpašuma bojājuma vai bojāejas, ko radījis valsts, sabiedriskās vai pašvaldību organizāciju vai institūciju rīkojums;
- 2) kas radušies **terorisma** (piemērojamo tiesību aktu izpratnē) dēļ. Netiek atlīdzināti arī jebkādi zaudējumi vai izdevumi, kas radušies sakarā ar jebkādiem terorisma novēršanas pasākumiem;
- 3) kas radušies **no azbesta**, azbesta preču vai azbesta saturošu preču izmantošanas, ieskaitot, saistībā ar azbestozi

vai jebkuru radniecisko slimību, ieskaitot vēzi; ar īpašuma bojājumu, bojāeju vai zudumu, saistībā ar azbestu vai azbesta esamību, t.sk., papildus azbesta attīrīšanas vai novākšanas izmaksas;

- 4) kas radušies apdrošinātā vai paša cietušā **ļauņa nolūka** vai vainas pakāpes, kas zaudējumu atlīdzības un citu civiltiesisku seku ziņā ir pielīdzināma ļaunam nolūkam, rezultātā vai apdrošinātajam uzsākot tādu darbību, kuras kaitīgums un bistamība nevarēja un nedrīkstēja palikt viņam nezināmi;
- 5) kas radušies vienīgi no **līgumisko attiecību pārkāpuma**, kā arī apdrošinātā izsniegtās garantijas, galvojuma, novērtējuma vai dotā solījuma rezultātā, kas iekļauj, bet neaprobežojas ar saistībām par darbu vai pakalpojumu izpildes termiņiem, apjomu, kvalitāti, tarifiem, izmaksām vai jebkāda veida līgumsodiem, procentiem, kā arī kas ir saistīti ar jebkāda veida likumiskiem procentiem, valsts vai pašvaldības iestāžu uzliktajiem sodiem, nesamaksātajiem vai pārmaksātajiem nodokļiem vai nodevām un citiem maksājumiem, kuru samaksas pienākums izriet no tiesību akta vai tiesiskā darījuma;
- 6) kas saistīti ar vai ko izraisījuši: oglekļa nanocaurules, Influenca A, transmisīvā sūklveida encefalopātija (TSE), ieskaitot, cita starpā, govju sūklveida encefalopātiju (BSE) vai Kreicfelda-Jakoba slimības jaunās variācijas, diētilsterols (DES) vai tā sekas, putnu gripa, salmoneloze, botulisms, Trichinosis, listerioze, mutes un nagu sērga, urīnformaldehīds, dieoksīns, silīcijs vai tā dioksīds, kontracepcijas līdzekļi, cilvēka implantī, t.sk, silikons, cilvēka retrovīruss - HTLV III vai ar limfadenopātiju saistītais vīruss (LAV), to mutāciju atvasinājumi vai izmaiņas, iegūtais **imūndeficīta sindroms (AIDS)** vai vīruss (HIV), vai kāda cita analoga rakstura sindroms;
- 7) kas radušies **nolietošanās**, korozijas, nodiluma, mitruma, kondensāta uzkrāšanas, trūdēšanas vai tamlīdzīgu procesu dēļ, kā arī sausās un mitrās puves, mūra bacīļu, pelējuma, sēnīšu vai baktēriju, insektu, tārpu, grauzēju u.tml. iedarbības dēļ;
- 8) kas nodarīti **alkohola, narkotiku** vai citu apreibinošu toksisku/psihotropu vielu iedarbībā;
- 9) ja apdrošinātais ir vienojies par pretenzijas izšķiršanu **šķirējtiesā** bez iepriekšējās rakstveida saskaņošanas ar apdrošinātāju;
- 10) kas ir saistīti ar **salu, atkušņa ūdeņu iedarbību**, gruntsūdeņu vai notekūdeņu līmeņa izmaiņām, nokrišņiem, zibens spērienu, vētru (vējš ar ātrumu virs 20.8 m/sēk.), plūdiem, krusu, zemestrīci, bet šis izņēmums nav spēkā attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies no jumta kritoša sniega vai lāsteku rezultātā ar nosacījumu, ka apdrošinātais veicis sniega vai lāsteku tīrīšanu 48 stundu laikā pēc snigšanas vai lāsteku veidošanās;
- 11) kas radušies no nepilnīgas vai nevērīgas pārskata vai ziņojuma sagatavošanas, aprēķinu veikšanas, rasējumu, darba specifikāciju, slēdzienu, novērtējumu, atskaišu, programmēšanas darbu, uzraudzības, pārbaudes vai cita veida profesionālo **konsultāciju vai pakalpojumu sniegšanas** trešajai personai rezultātā, t.i., tādas darbības vai bezdarbības rezultātā, kuras rezultātā nodarāmos zaudējumus apdrošina saskaņā ar profesionālās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu, iekļaujot, bet neaprobežojoties ar advokātu, arhitektu, inženieru, auditoru, ārstu, vērtētāju, revidentu, grāmatvežu un citu profesionālo darbību;
- 12) kas atkārtoti radušies **viena un tā paša cēloņa, iemesla vai apstākļu dēļ**, kas jau iepriekš radījis zaudējumus trešajam personām, ko jau ir atlīdzinājis apdrošinātājs un ja apdrošinātais nav veicis nepieciešamos pasākumus, lai novērstu turpmāku un atkārtotu zaudējumu rašanos;
- 13) kas radušies lietojot **sauszemes, ūdens vai gaisa transportlīdzekli**, kā arī jebkuru citu ierīci, kas pēc savas konstrukcijas ir paredzēta personu vai kravu pārvadāšanai, bet šis izņēmums nav spēkā attiecībā uz sauszemes ierīcēm, kuras nav pakļautas sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātai apdrošināšanai. Šis izņēmums nav spēkā attiecībā uz klienta transportlīdzekļa vai speciālās tehnikas bojājumiem, ja apdrošināšanas līgumā

- ir norādīts, ka tiek apdrošināta Auto pakalpojuma sniedzēju vispārējā civiltiesiskā atbildība;
- 14) kas radušies jebkāda veida **mikroprocesoru aparātūras** (datoru, tehnoloģisko iekārtu, vadības sistēmu u.tml.) un tās programmatūras izraisīto kļūdu u.tml. bojājumu dēļ, kā arī zaudējumus, kurus tieši vai netieši radījis **elektromagnētiskais lauks**;
- 15) kas radušies sakarā ar šāda īpašuma bojājumiem, bojāeju vai zudumu: **juvelierizstrādājumi, dārgmetāli, kolekcijas**, gleznas, unikāli un antīki priekšmeti, paraugi, izstāžu eksemplāri, skaidra nauda, maksāšanas līdzekļi, vērtspapīri, dokumenti, neizlietotas pastmarkas, kuponi, ceļojumu čeki, čeki, kvītis, sertifikāti, oriģināli rasējumi, modeļi, arhivu krājumi, bibliotēka, datoru programmas un elektroniski uzglabāta informācija;
- 16) kas radušies sakarā ar **šādu objektu valdījumu, glabājumu, lietojumu** (turējumu, pārziņu, izmantošanu, nomu, vai jebkuru darbību ar šiem objektiem vai šādos objektos, vai šādu objektu teritorijā):
- gaisa transporta līdzekļi, lidostas, lidlauki un to perimetri, kas arī lidostas iežogota vai ierobežota teritorija, kas ir saistīta ar gaisa kuģa ielidošanu vai izlidošanu, ieskaitot zaudējumus, kas radušies sakarā ar gaisa transporta līdzekļu uzpildīšanu ar degvielu, dispečeru atbildību, gaisa transporta līdzekļu navigāciju un citiem aviācijas un kosmosa riskiem, kā arī pasažieru un kravu aviācijas pārvadājumiem (tai skaitā blakus pakalpojumu sniegšanas rezultātā);
 - dzelzceļš, tramvaji, trolejbusi, trošu dzelzceļš, funikulieri, u.tml.;
 - ostas (ieskaitot ostas administrāciju), kuģi, doki, sausie doki, krastmalas, ostas krāvēji, jūras urbj torņi, ieskaitot zaudējumus, ko nodarīja stivdori, ostas strādnieki, kuģu navigācija, jebkādi citi jūras (krasta) riski;
 - gāzes vai naftas platformas.
- 17) kas radušies sakarā ar **šādu lietu, preču vai vielu** ražošanu, izmantošanu, glabāšanu, pētniecību, izgatavošanu un/vai uzpildīšanu, izplūšanu, bojājumu, zudumu, pārstrādi, pārvadāšanu:
- kuros ir izmantota vai kuru mērķis ir izmantot eksplozijas enerģiju. Šis izņēmums nav spēkā, ja apdrošināšanas līgumā ir norādīts, ka tiek apdrošināta Auto pakalpojuma sniedzēju vispārējā civiltiesiskā atbildība;
 - dzīvībai, veselībai, lietām vai videi kaitīgas, bīstamas ķīmiskas, toksiskas vielas vai ķīmiskas preces;
 - dabas gāzes, butāns, metāns, propāns un citas deggāzes, nafta un šķidrie naftas produkti. Šis apakšpunkts nav spēkā attiecībā uz deggāzēm, kas tiek izmantotas nekustāmā īpašuma, kas pieder, kuru nomā vai iznomā apdrošinātais apkurei;
 - solāriji.
- 18) kas radušies **Ziemeļamerikā**, par kuriem pretenzija vai zaudējumu piedziņas prasība ir celta Ziemeļamerikā vai pamatojoties uz Ziemeļamerikas normatīviem aktiem, pat ja apdrošināšanas teritorija ir Ziemeļamerika;
- 19) kas radušies **spridzināšanas** un/vai ar spridzināšanu radītā nogruvuma vai iegruvuma rezultātā;
- 20) kas radušies no tāda **nekustamā īpašuma** pārvaldīšanas/apsaimniekošanas, kas **atrodas avārijas stāvoklī** (par avārijas stāvoklī esošu tiek uzskatīts nekustamais īpašums, kas ir atzīts par tādu spēkā esošo normatīvo aktu noteiktajā kārtībā), pastāvīgi netiek izmantots vai ir **neapdzīvots** (par pastāvīgi neizmantotu vai neapdzīvotu tiek uzskatīts tāds nekustamais īpašums vai tā daļa, kurā ilgāk kā 60 (sešdesmit) dienas pēc kārtas ir pārtraukta komercdarbības veikšana un/vai darba laikā tajā neatrodas cilvēki un tas nav apriekots ar apsardzes signalizāciju, kura pieslēgta apsardzes postenim vai tajā netiek nodrošināta diennakts apsardze). Par komercdarbības pārtraukšanu tiek uzskatīta ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas pārtraukšana nekustamajā īpašumā vai tā daļā;
- 21) kas radušies vai kas izriet no **jonizējošā starojuma**, radiācijas vai radioaktīva piesārņojuma, radioaktīvas saindēšanas vai kodolatkritumiem. Šis izņēmums nav spēkā attiecībā uz zaudējumiem, kas radušies jonizējošā starojuma rezultātā, ja apdrošinātā komercdarbība ir jonizējošo starojumu avotu operatoru darbība;
- 22) kas radušies no **vides** vai īpašuma **piesārņojuma** rezultātā, kā arī netiek atļidzināti izdevumi par jebkāda veida sanācijas pasākumu veikšanu;
- 23) kas nodarīti **apdrošinātā darbiniekiem**. Šis izņēmums nav spēkā ja apdrošināšanas līgumā ir norādīts, ka tiek apdrošināta apdrošinātā kā darba devēja civiltiesiskā atbildība;
- 24) kas radušies **veicot būvmontāžas vai demontāžas darbus**. Šis izņēmums nav spēkā, ja apdrošināšanas līgumā ir norādīts, ka tiek apdrošināta būvdarbu veicēja vispārējā civiltiesiskā atbildība;
- 25) kas radušies sakarā ar tāda īpašuma **bojājumu, bojāeju vai zudumu**:
- kas ir apdrošinātā valdījumā, īpašumā;
 - kas ir apdrošinātā glabājumā, lietojumā (turējumā, pārziņā, kontrolē);
 - ko apdrošinātais apstrādā, izgatavo, ražo, konstruē, pārdod, piegādā, uzstāda, remontē, pārstrādā, labo vai jebkādā citā veidā uz to iedarbojies savas komercdarbības ietvaros, kā arī kas ir apdrošinātā darba instruments;
- 26) kas ir radušies **pašai apdrošinātā precei** vai pakalpojumiem, kā arī, kas ir saistīti ar apdrošinātā preces/pakalpojuma kvalitātes pārbaudi, trūkumu atklāšanu, novēršanu, atpakaļ atgriešanu, labošanu, atjaunošanu, aizvietošanu, novākšanu, izņemšanu, vērtības samazināšanos;
- 27) izdevumus kas ir saistīti ar apdrošinātā nedrošās **preces atsaukšanu**, izņemšanu no apgrozības, iznīcināšanu. Šis izņēmums nav spēkā, ja apdrošināšanas līgumā ir atrunāts, ka tiek apdrošinātā civiltiesiskā atbildība par saražoto/izplatāmo produktu atsaukšanu;
- 28) kas radušies **pēc darbu pabeigšanas**, t.i. apdrošināšana ir spēkā tikai darbu veikšanas laikā. Šis izņēmums nav spēkā ja apdrošināšanas līgumā ir atrunāts, ka tiek apdrošinātā atbildība pēc darbu pabeigšanas, kā arī ja tiek apdrošinātā nekustama īpašuma pārvaldnieku/apsaimniekotāju vai pasākumu organizētāju vispārējā civiltiesiskā atbildība;
- 29) ko izraisījusi apdrošinātā **prece/pakalpojumi**. Šis izņēmums nav spēkā šādos gadījumos:
- ja zaudējumi radušies ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas rezultātā un šie pakalpojumi ir apdrošinātās komercdarbības neatņemama sastāvdaļa;
 - ja apdrošināšanas līgumā ir atrunāts, ka tiek apdrošinātā civiltiesiskā atbildība par saražoto/izplatāmo produktu.
- 30) **par kuriem** apdrošinātajam vai apdrošinājumaņēmējam **bija zināms** vai par kuriem tam vajadzēja zināt vai tie bija skaidri paredzami **apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdī**, vai ja apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdī apdrošinātajam vai apdrošinājumaņēmējam bija zināms par apdrošinātā riska iestāšanos, kas pēc apdrošināšanas līguma noslēgšanas kļuva par pamatu vai cēloni prasības celšanai pret apdrošināto;
- 31) sakarā ar trešajai personai nodarīto **morālo kaitējumu**.

8. APDROŠINĀJUMA NĒMĒJA UN APDROŠINĀTĀ PAZIŅOJUMS

- 8.1 Slēdzot šo apdrošināšanas līgumu, apdrošinājumaņēmējs apliecina, ka saistībā ar vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu pret apdrošināto un apdrošinājumaņēmēju nav iesniegtas vai izvirzītas pretenzijas vai zaudējumu piedziņas prasības par apdrošinātajam nav ziņu par jebkādiem apstākļiem, kas var būt par pamatu vai cēloni prasības celšanai pret apdrošināto, izņemot tos, par kuriem, uz šī apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi, apdrošinātais vai apdrošinājumaņēmējs rakstiski ir paziņojis apdrošinātajam.

9. APDROŠINĀJUMA NĒMĒJA UN APDROŠINĀTĀ PIENĀKUMI PĒC APDROŠINĀŠANAS LĪGUMA STĀŠANĀS SPĒKĀ

- 9.1 Apdrošinājumaņēmēja un apdrošinātā pienākums ir nekavējoties, tiklīdz tas ir kļuvis iespējams, paziņot

apdrošinātājam par apdrošinātā riska iestāšanos vai par jebkuru notikumu, kas varētu būt potenciāls cēlonis vai pamats pretenzijas vai prasības izvirzīšanai nākotnē pret apdrošināto par zaudējumiem, kuru atlīdzināšanu paredz šis apdrošināšanas līgums. Saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem apdrošinātājam un apdrošinājumaņēmējam ir pienākums iesniegt apdrošinātājam paziņojumu arī tajos gadījumos, kad apdrošinātais neuzskata sevi par vainīgu zaudējumu nodarīšanā un/vai pretenzija nav pieteikta, un/vai nav ziņu par konkrētajiem zaudējumiem, un/vai nepastāv acīmredzamais cēloniskais sakars ar apdrošinātā darbībām.

- 9.2 Pēc apdrošinātā riska iestāšanās vai pēc jebkura tāda notikuma, kas varētu būt potenciāls cēlonis vai pamats pretenzijas vai prasības izvirzīšanai pret apdrošināto, apdrošinātā pienākums ir veikt visus iespējamus un saprātīgos pasākumus, lai novērstu vai samazinātu zaudējumus.

10. APDROŠINĀJUMA ŅĒMĒJA UN APDROŠINĀTĀ PIENĀKUMI PĒC PRETENZIJAS SAŅĒMŠANAS

- 10.1 Apdrošinājumaņēmēja un apdrošinātā pienākums ir nekavējoties, tiklīdz tas ir kļuvis iespējams, iesniegt apdrošinātājam atlīdzības pieteikumu, sniegt apdrošinātājam izsmelšu un patiesu informāciju par iespējamo apdrošināšanas gadījumu un zaudējumiem, trešās personas kontaktu datus, kā arī visu apdrošinātāja pieprasīto informāciju un dokumentāciju, kas ļauj spriest par nodarīto zaudējumu un apdrošinātā izdevumu būtību, iemesliem, veidu un apmēru. Atlīdzības pieteikumā arī jānorāda citas apdrošināšanas sabiedrības, kurās noslēgti vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumi un jāpievieno tam trešās personas pretenzija un citi no trešajām personām saņemtie dokumenti.
- 10.2 Apdrošinājumaņēmējam un apdrošinātājam ir pienākums nekavējoties rakstiski informēt trešo personu par nepieciešamību griezties pie apdrošinātāja nodarīto zaudējumu novērtēšanai. Apdrošinātājam ir pienākums rakstiski informēt apdrošinātāju par šī pienākuma izpildi.
- 10.3 Apdrošināšanas līgums ir spēkā tikai un vienīgi attiecībā uz tādām trešo personu pretenzijām vai zaudējumu piedziņas prasībām par nodarītajiem zaudējumiem, kas ir apdrošināti saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu. Apdrošinātā pienākums iestāties tā civiltiesiskai atbildībai, atlīdzināt trešajai personai visus pierādītos radušos zaudējumus gadījumos, kad trešā persona prasa atlīdzināt zaudējumus, kuru atlīdzība nav paredzēta šajā apdrošināšanas līgumā.
- 10.4 Pēc apdrošinātāja pieprasījuma apdrošinātājam ir pienākums izdot apdrošinātājam rakstveida pilnvarojumu (ar pārpilnvarojuma tiesībām) nepieciešamo dokumentu un informācijas izprasīšanai, saņemšanai un apdrošinātā interešu pārstāvībai.
- 10.5 Visi saņemtie dokumenti, jebkura prasība, pavēste, uzaicinājums ierasties tiesā vai piedalīties tiesas procesā, kas attiecas uz apdrošinātā riska iestāšanos, iesniedzami apdrošinātājam nekavējoties pēc to saņemšanas.
- 10.6 Apdrošinātā pienākums ir nodrošināt apdrošinātāja piedalīšanos zaudējumu būtības, iemeslu, veida un apmēra noteikšanā.
- 10.7 Apdrošinātā pienākums ir pieaicināt apdrošinātāju tiesā kā trešo personu.

11. APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBA PAR TREŠĀS PERSONAS ZAUDĒJUMIEM

11.1 Zaudējumi sakarā ar trešās personas īpašuma bojājumu vai bojāeju.

- 1) Īpašuma bojājuma gadījumā apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir vienāds ar izdevumiem, kas nepieciešami, lai atjaunotu attiecīgo īpašumu tādā stāvoklī, kādā tas bija tieši pirms bojājuma;
- 2) Īpašuma bojāejas gadījumā (ja tas vairs nav atjaunojams vai arī tā atjaunošanas izmaksas ir lielākas par 75 procentiem no īpašuma faktiskās vērtības tieši pirms tā bojāejas) apdrošināšanas atlīdzība ir vienāda ar starpību starp īpašuma faktisko vērtību tieši pirms un pēc tā bojāejas.
Nekustamā īpašuma faktiskā vērtība ir vienādā ar tā atjaunošanas vērtību, atņemot no tās nolietojumu.

Nekustamā īpašuma atjaunošanas vērtība ir vienāda ar mazākajiem atjaunošanas izdevumiem, lai veiktu nekustamā īpašuma atjaunošanu tādā kvalitātē un apjomā, kādā tas ir bijis tieši pirms tā bojāejas.

Gadījumā, kad bojā gājušais nekustamais īpašums netiek atjaunots – atlīdzināmie zaudējumi tiek noteikti tirgus vērtības apmērā, bet nepārsniedzot tā atjaunošanas vērtību. Nekustamā īpašuma tirgus vērtība – sertificēta vērtētāja aprēķināta nekustamā īpašuma tirgus vērtība atbilstoši Latvijas īpašuma vērtētāju asociācijas apstiprinātajiem standartiem.

Kustamā īpašuma faktiskā vērtība ir vienāda ar tirgus vērtību, kādā tā bija tieši pirms bojājuma.

Kustamā īpašuma tirgus vērtība ir vienāda ar mazākajiem nepieciešamiem izdevumiem naudas izteiksmē, lai tirgū varētu iegādāties līdzvērtīgu (pēc funkcionalitātes, pielietojuma, ražošanas gada, tehniskās specifikācijas u.tml.) kustamo īpašumu.

- 3) Ja apdrošināšanas līgumā ir atrunāts, ka tiek atlīdzināti arī zaudējumi, kas radušies īpašuma zuduma rezultātā, tad apdrošināšanas atlīdzības apmērs tiek noteikts pēc tāda paša principa kā īpašuma bojāejas gadījumā.

11.2 Zaudējumi sakarā ar trešās personas dzīvībai, veselībai nodarīto kaitējumu.

- 1) **Zaudējumi sakarā ar trešās personas ārstēšanu**
Apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir vienāds ar izdevumiem, kas saistīti ar trešās personas nogādāšanu, ievietošanu, uzturēšanu, diagnostiku, ārstēšanu un rehabilitāciju ārstniecības un medicīniskās rehabilitācijas iestādē, trešās personas kopšanu, ārstniecisko līdzekļu un ārstniecisko uzturu iegādi, ārstēšanas mējas apstākļos (ieskaitot ceļa izdevumus, apmeklējot ārstniecības iestādi), kā arī protezēšanu, endoprotezēšanu un tehnisko palīg līdzekļu iegādi vai nomu. Izdevumus, kas saistīti ar trešās personas ārstēšanas ārpus Latvijas Republikas teritorijas, atlīdzina, ja minētā ārstēšanas iepriekš rakstveidā saskaņota ar apdrošinātāju.
- 2) **Zaudējumi sakarā ar trešās personas pārejošu darbnespēju**
Apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir vienāds ar trešās personas nesaņemtajiem ienākumiem par ārstniecības personas apliecināto darbnespējas laiku, ko veido darba likumdošanu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā aprēķinātā trešās personas vidējā izpeļņa, no kuras tiek atskaitīti pēc veselības kaitējuma nodarīšanas trešajai personai piešķirtie pabalsti un kompensācijas.
- 3) **Zaudējumi sakarā ar trešās personas darbbspēju zaudējumu**
Apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir vienāds ar ienākumu starpību, ko nosaka no šī apdrošināšanas līguma 11.2. punktā 2) apakšpunktā noteiktajā kārtībā aprēķinātajiem nesaņemtajiem ienākumiem atskaitot saņemtos darba ienākumus (ja tādi ir) un no valsts sociālās apdrošināšanas budžeta piešķirtās pensijas vai no valsts un pašvaldību budžeta saņemtos pabalstus.
- 4) **Zaudējumi sakarā ar trešās personas nāvi**
Apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir vienāds ar trešās personas apgādājamajiem nodarītajiem zaudējumiem sakarā ar trešās personas nāvi, ko veido faktiski iztērētie un ar dokumentiem pierādītie saprātīgie apbedīšanas izdevumi, kas radušies fiziskajai personai, kura uzņēmusies apbedīšanu un ir uzrādījusi miršanas apliecības oriģinālu, kā arī iesniegusi dokumentus, kas apliecina apbedīšanas faktu un bojā gājušās trešās personas nesaņemto ienākumu daļu, kura katram apgādājamajam pienācās, trešajai personai dzīvai esot, un no kuras atskaita apgādājamajam piešķirtās apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru.
So noteikumu izpratnē apgādājamie ir trešās personas:
 - a) bērni, arī adoptētie, līdz pilngadības sasniegšanai vai kamēr viņi mācās vidējās izglītības mācību iestādē, vai ir augstākās izglītības iestādes pilna laika studenti, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam vai neatkarīgi no vecuma, ja viņi pirms pilngadības sasniegšanas kļuvuši par invalīdiem;
 - b) brāļi, māsas un mazbērni, ja viņi ir jaunāki par 18 gadiem un viņiem nav citu darbbspējīgu apgādnieku vai kamēr viņi mācās vidējās izglītības mācību iestādē, vai

- ir augstākās izglītības iestādes pilna laika studenti, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecumam, ja viņiem nav darbspējīgu vecāku, vai neatkarīgi no vecuma, ja viņiem nav darbspējīgu vecāku un viņi pirms pilngadības sasniegšanas kļuvuši par invalīdiem;
- c) darbnespējīga atraitne (atraitnis), darbnespējīgie vecāki vai vecvecāki — līdz viņu darbspēju atjaunošanai, kā arī darbspējīga atraitne (atraitnis), ja ģimenē ir bērni vecumā līdz astoņiem gadiem vai bērns invalīds;
- d) citi apgādībā bijušie ģimenes locekļi, kuri par tādiem uzskatāmi saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām". Izdevumus, kas saistīti ar trešās personas apbedīšanu ārpus Latvijas Republikas teritorijas, atlīdzina, ja minētā apbedīšana iepriekš rakstveidā saskaņota ar apdrošinātāju.

11.3 Tiesas piesprieštie trešās personas tiesāšanās izdevumi, tiesas spriedumā norādītajā apmērā.

12. APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBA PAR APDROŠINĀTĀ IZDEVUMIEM

- 12.1 Apdrošinātājs atlīdzina rakstveidā saskaņotos un pierādāmos saprātīgos izdevumus, kas radušies sakarā ar trešajai personai nodarīto zaudējumu novēršanas un samazināšanas neatliekamiem pasākumiem.
- 12.2 Apdrošinātājs atlīdzina ar apdrošinātāju rakstveidā saskaņotos un pierādāmos saprātīgos izdevumus, kas radušies sakarā ar zaudējumiem cēloniski saistītā notikuma ekspertīzi.
- 12.3 Apdrošinātājs atlīdzina juridisko pakalpojumu (tiesas un ārpus tiesas) izdevumus pēc pretenzijas saņemšanas, saistībā ar pretenzijas izskatīšanu, prasības noregulēšanu, ja šie izdevumi dotajos apstākļos bijuši nepieciešami un pamatoti, un pretenzija ir saistīta ar apdrošināšanas gadījumu noslēgtā apdrošināšanas līguma izpratnē.
- Maksimālā apdrošināšanas atlīdzība par juridiskiem pakalpojumiem attiecībā uz tiesas procesiem un ārpus tiesas strīdus risināšanas procedūrām tiek noteikta 10% apmērā no atbildības limita vienam apdrošināšanas gadījumam.
- 12.4 Šo noteikumu 12.punkta 12.1. – 12.3. apakšpunktos minētie apdrošinātā izdevumi tiek atlīdzināti tikai pie nosacījuma, ja pret apdrošināto tika izvirzīta pretenzija sakarā ar šo noteikumu 4.1. punktā 1) - 6) apakšpunktos norādītajiem zaudējumiem.

13. APDROŠINĀŠANAS ATLĪDZĪBAS IZMAKSAS KĀRTĪBA UN NOTEIKUMI

- 13.1 Apdrošināšanas atlīdzība sastāv no:
- 1) apdrošināšanas atlīdzības par trešās personas zaudējumiem;
 - 2) apdrošināšanas atlīdzības par apdrošinātā izdevumiem.
- 13.2 Visi viena apdrošinātā riska iestāšanās rezultātā nodarītie zaudējumi veido vienu apdrošināšanas gadījumu, neatkarīgi no zaudējumu rašanās laika.
- 13.3 Visiem apdrošinātā apdrošinātājam iesniegtajiem apdrošināšanas atlīdzības pieteikumiem šī apdrošināšanas līguma darbības laikā tiek piemēroti šī apdrošināšanas līguma noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru, izmaksas termiņu un kārtību, izņemot:
- 1) atbildības limitu apmērus, kas tiek noteikti saskaņā ar to apdrošināšanas līgumu, kura darbības laikā iestājās apdrošinātais risks, kā arī
 - 2) ja apdrošināšanas līgumā apdrošināšanas perioda laikā tika veikti grozījumi, tad apdrošināšanas atlīdzība tiek izmaksāta saskaņā ar tādiem apdrošināšanas līguma nosacījumiem, kas bijā spēkā brīdī, kad iestājās apdrošinātais risks.
- 13.4 Apdrošinātājs pieņem lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu vai atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību 10 (desmit) darba dienu laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas un zaudējumu apjoma noteikšanas.
- 13.5 Apdrošinātājs izmaksā apdrošināšanas atlīdzību šajā apdrošināšanas līgumā noteiktajā apmērā, nepārsniedzot apdrošināšanas līgumā norādīto atbildības limitu vienam apdrošināšanas gadījumam un kopējo atbildības limitu, pirms izmaksas atskaitot apdrošināšanas līgumā norādīto pašrisku. Apdrošinātājs un apdrošinātais var vienoties par citu pašrisku samaksas kārtību.

- 13.6 Ja apdrošinājuma ņēmējs nav samaksājis apdrošināšanas prēmiju pilnā apmērā, tad apdrošinātājam ir tiesības ieturēt nesamaksāto apdrošināšanas prēmijas daļu no apdrošināšanas atlīdzības.
- 13.7 Apdrošināšanas atlīdzību sakarā ar trešās personas zaudējumiem izmaksā trešajai personai, kurai ir tiesības uz atlīdzības saņemšanu vai, apdrošinātājam un apdrošinātājam vienojoties, nosaka citu izmaksas kārtību.
- 13.8 Ja vairākas personas ir solidāri vai daļēji atbildīgas zaudējumu izraisīšanā, saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu, apdrošināšanas atlīdzība trešajām personām tiek izmaksāta proporcionāli apdrošinātā atbildības pakāpei.
- 13.9 Gadījumā, ja trešajām personām nodarīto zaudējumu atlīdzinājušas citas personas, apdrošinātājs izmaksā tikai starpību starp apdrošināšanas atlīdzības summu, kas izmaksājama saskaņā ar šo apdrošināšanas līgumu, un summu, ko atlīdzinājušas citas personas.
- 13.10 Ja apdrošināšanas gadījuma rezultātā zaudējumi ir nodarīti vairākām personām un zaudējumu apmērs pārsniedz apdrošināšanas līgumā norādīto atbildības limitu vienam apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs izmaksā apdrošināšanas atlīdzības pretenziju iesniegšanas kārtībā, ja pretenzijas ir iesniegtas secīgi, pie tam līdz brīdim, kamēr izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību summa ir sasniegusi apdrošināšanas līgumā norādīto atbildības limitu vienam apdrošināšanas gadījumam. Ja atsevišķas pretenzijas ir iesniegtas vienā dienā, tad apdrošinātājs atlīdzina zaudējumus, kas izriet no šīm pretenzijām, proporcionāli nodarīto zaudējumu apmēram līdz brīdim, kamēr izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību summa ir sasniegusi apdrošināšanas līgumā norādīto atbildības limitu vienam apdrošināšanas gadījumam.
- 13.11 Apdrošināšanas atlīdzību par trešās personas darbības zaudējumu, kā arī apdrošināšanas atlīdzību par trešās personas nāvi izmaksā ne retāk kā reizi mēnesī, kamēr saglabājas trešās personas darbības zaudējums vai kamēr apgādājamajiem saglabājas apgādājamā statuss.
- 13.12 Dokumenti, kas ir nepieciešami lēmuma pieņemšanai par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu vai atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību:
- 1) atlīdzības pieteikums;
 - 2) trešās personas pretenzija;
 - 3) apdrošinātā detalizēts paskaidrojums par apdrošinātā riska iestāšanās apstākļiem;
 - 4) zaudējuma iestāšanās faktu un apmēru apstiprinoši dokumenti;
 - 5) attiecīgo nozaru ekspertu atzinumi par riska iestāšanos vai tā izraisītajām sekām, izziņas, prokuratūras un tiesas dokumenti (ja tādi pastāv), kas attiecas uz apdrošinātā riska iestāšanos;
 - 6) tiesas lēmumu vai spriedumu par zaudējumu atlīdzināšanu trešajai personai, ja trešā iesniegusi prasību par zaudējumu atlīdzināšanu un tā izskatīta tiesā;
 - 7) citi apdrošinātāja pieprasītie dokumenti, kas saistīti ar apdrošinātā riska iestāšanos vai tā izraisītajām sekām.